Drenthe, waarvan Kok in zijn laatste hoofdstuk en ook elders spreekt als van „het Gallilea van Nederland", het landschap van welks geschiedschrijver Piccardt hij in een noot op p. 11 de woorden citeert: „Drenthia en was de Bruyd niet, om welke men danste, maer Frisia, Gruninga, Omlandia. Drenthia evenwel moeste den aenstoot van al dese vrijers uitstaan en lyden van haere eygene susters". „Nu zijn alle haere zeven susters Coninginnen en zitten op zeven thronen in een Coninchlick Paleys, maer suster Drenthia werd buijten gesloten en al klopt zij somtijds aen, zij krijgt evenwel geen geheur". Deze allegorische voorstelling, die Piccardt van de staatkundige verhouding van Drenthe onder de Republiek geeft, komt hierop neer, dat dit landschap niet was aangesloten bij de Unie en geen stem in de Staten-Generaal had. Eerst in 1795 werd het, onder de Bataafsche Republiek, met de andere deelen des lands gelijk gesteld, en in 1814 als Provincie opgenomen in het Koninkrijk der Nederlanden.

En wat nu de figuurlijke uitdrukking „Galilea van Nederland" betreft, een uitdrukking niet door Kok bedacht, maar vóór zestig jaar van Drenthe gebruikt, deze doelt op het godsdienstig leven aldaar. Van dat leven toch zegt Kok, dat „het meestal aan den armen schralen grond gelijk was". En het, met dit godsdienstig leven zoo innig saamhangend, kerkelijk leven teekent hij ons dan aldus: „In deze afgelegen streken, met zijne (?) ruwe bewoners, waren in den regel de predikanten het uitschot van elders, de pastoriën klein en haveloos, de tractementen laag en de dorpspredikant was schoolmeester, klokkenluider, alles in een persoon".

Toch waren er zoowel op het gebied van het religieuse als van het kerkelijke leven uitzonderingen, gunstige uitzonderingen, en daartoe behoorde het Drenthsche dorp Dwingelo.

De heer Kok acht het niet onwaarschijnlijk, dat de invloed der adelijke families, die hier in de nabijheid hun haverzathen hadden, zooals de Boetselaers, de van Holthes, de Pallandts, gunstig zal hebben gewerkt en voor deze zijn meening geeft hij dan enkele bewijzen (p. 11 en 12).

Toch is niet van deze families de beweging van '34 op godsdienstig en kerkelijk gebied uitgegaan.

In Eemster, een der vier gehuchten rondom Dwingelo, woonden Meister Albert en zijne zonen en door hen is de reformatie der kerken door Separatie tot stand gekomen.

Deze Meister Albert, die op een der grootste boerderijen van Eemster woonde, was „een boer van alle kanten klaar".

Vlijtig en bekwaam landbouwer, was hij een man van groot vermogen geworden. In zijn jeugd had hij voor zijn genoegen examen als schoolmeester 2de klas gedaan, en vrij lang vond hij, te midden van zijn druk leven, nog tijd de jeugd te onderwijzen in lezen, schrijven en rekenen, in den Bijbel en den Catechismus. Het was aan dit schoolmeesterschap, dat hij zijn titel van „Meister" dankte.

Later gaf hij echter zijn schoolmeesterschap en ook zijn betrekking van koster op. Dat was in den Franschen tijd, toen hij assessor of wethouder van Eemster, lid van den Landdag van Drenthe, kapitein van den landstorm werd. Toch zat de passie voor het metier er zoo diep bij hem in, dat Meister Albert nog tot drie jaar vóór zijn dood, — hij is 93 jaar geworden, — dagelijks 2 uur les aan zijn kleinkinderen gaf.

Maar van Meister Albert weet de heer Kok ons ook te vertellen, dat hij „was een man die van der jeugd af den Heere in oprechtheid vreesde, die den Bijbel was doorkropen en niet alleen vele oude schrijvers op zijn duimpje kende, maar ook zeer goed wist wat de latere geleerden te zeggen hadden". (p. 16).

En eindelijk nog: „Meister Albert zat van onderen tot boven vol humor." (p. 24).

Deze Meister Albert nu had 4 zonen en 3 dochters.

Hilbert en Wolter waren in karakter en aanleg hun vader gelijk.

Frederik was anders; „hij had wel de oprechtheid en waarheid van zijn vader, maar niet dat blijmoedige en humoristische en ook niets van diens practische wijsheid in allerlei tijdelijke dingen".

Jan was de jongste, vaders lieveling, de Jozef van dezen aartsvader.

Door deze zonen van Meister Albert en straks ook door hem, maar de zonen zijn den vader voorgegaan, is de Afscheiding in Dwingelo bewerkt.

Hoe zich dat, wat de uitwendige feiten betreft, heeft toegedragen; hoe Ds. H. de Cock van Ulrum ook hier weer zijn energieke leiding heeft gegeven; hoe de mannen en vrouwen van '34 ook daar in Drenthe, in Dwingelo, als de doleerenden der 17de eeuw, zijn vervolgd, benadeeld in hun bedrijf, gehaat en bespot, — wordt ons door Ds. Kok beschreven.

Maar, het mooie van dit boek zit 'm voor mij in de teekening van het innerlijk zielbeweeg van Meister Albert en van zijn zonen bij heel deze actie; in de *histoire intime* ons in deze bladzijden uit de geschiedenis der Afscheiding in Drenthe geteekend.

Wat op deze bladzijden te lezen staat vervult ons met eerbied en sympathie voor deze mannen der Scheiding. „Van kerkrechtelijke beginselen hadden de meesten geen verstand, maar dit stond vast: de zuivere waarheid moest gepredikt worden", — zegt Ds. Kok op p. 59. Men leze en herleze zijn boek en zal dan verstaan waaróm dit bij hen vast stond; hoe dit gegrond was in hun innige godsvrucht, hun onwrikbaar Bijbelgeloof en hun vaste overtuiging van de waarheid der gereformeerde leer. Men leze en herleze Kok's boek, en uit de teekening van hun zieleleven zal men ze leeren kennen deze menschen als mannen van karakter, die wisten wat zij wilden, en wilden wat zij wisten en dat met een vast en gedurig willen.

En zeker kon onder onze tijdgenooten niemand beter dan Ds. Kok ons deze teekening geven, want van Meester Albert, wiens naam ten volle uit Albert Hilberts Kok was, is Ds. J. Kok van Bedum, een achterkleinzoon (p. 23, noot).

Behalve geschreven en gedrukte familiepapieren, kerkelijke archieven en gepubliceerde werken over de Scheiding, zijn mondelinge mededeelingen de bronnen voor dit zijn verhaal geweest.

Wat de waarde van het boek verhoogt is, dat het ook bizonderheden bevat, allereerst omtrent de pogingen der Scheiding om christelijk onderwijs voor de kinderen te verkrijgen; „een vrije kerk, dan ook een vrije school!" — en in de tweede plaats omtrent hetgeen gedaan is voor de kerkelijke opleiding tot den dienst des Woords in de periode, die aan de stichting der Theologische School te Kampen voorafging. Wat dit laatste aangaat, verhaalt Ds. Kok ons allerlei, voor mij althans, tot duisver onbekende bizonderheden. Zoo b.v. dat er een tijdlang een literarische opleiding was bij Ds. J. Bavinck te Ulrum in de graafschap Bentheim, waar de oude talen en de logica werden onderwezen; en daarnaast een theologische bij Ds. W. A. Kok, een der zonen van Meister Albert, te Hoogeveen.

Het wil mij, bij al het genoegen dat de lezing van dit boek mij heeft gegeven, echter voorkomen, dat de geachte schrijver hier en daar zijn stof niet genoegzaam heeft beheerscht. Zoo b.v. is, bij de korte aanraking, die de gemeente van Dwingelo met de secte der Zwijndrechtsche Nieuwlichters heeft gehad, de beschrijving van Stoffel Muller c.s. veel te uitvoerig. Ook heb ik den indruk, dat er in dit boek een zekere halfslachtigheid is. Eenerzijds wil het een levensbeeld van Meister Albert en zijn zonen, anderzijds een historie van de Afscheiding in Drenthe zijn. Mij dunkt, deze halfslachtigheid had verholpen kunnen worden door de historische documenten in „Bijlagen" onderdak te brengen en in den tekst te verwerken.

Maar tegenover deze gebreken staan zooveel deugden, dat ik de lezing van *Meister Albert en zijne zonen* ten zeerste kan aanbevelen.

Uit de Pers.

Uit de artikelenreeks, die Ds. de Geus in de *Friesche Kerkbode* schrijft over het *ambt der gelooviven*, nemen we ook ditmaal gaarne een stuk over:

Wat de Heere Christus verricht door het ambt der Ouderlingen zweeft niet boven de Kerk, afgezonderd van de Kerk, zonder levend verband met de Kerk. De geheele Kerk, al de particuliere leden zijn met Christus verbonden, zoowel als de Opzieners, en Christus is niet gedeeld.

Nu ontvangen de Ouderlingen wel hunne ambtelijke bevoegdheid van den Heere Christus, maar ook elk geloovige heeft iets te doen wat ook de Opziener doet, alleen hij doet het als gewoon lid en niet als Opziener, hoewel ook in den naam des Heeren. Wij willen trachten, dit werk der gewone leden uit Gods Woord nader toe te lichten, temeer daar het door al te velen zeer tot schade van de Kerk des Heeren wordt vergeten,

In onze Kerken komt het werk der particuliere gelooviven uit op allerlei wijzen. Zij verkiezen de Dienaren des Woords, de Ouderlingen en de Diakenen, hetzij rechtstreeks of door goedkeuring. Zoo was het reeds tijdens de Apostelen. Het blijkt uit de verkiezing van Matthias (Hand. 1 : 15, 26), in de verkiezing van ouderlingen in Klein-Azie (Hand. 14 : 23), in de verkiezing van de eerste diakenen (Hand. 6 : 5 en 6). Zoo bleef het ook in de oudste en beste Kerken. Toen de Kerk verbasterde, is het volk, zijn de gewone leden achteruit gezet en in de uitoefening van dit deel van hun ambt verhinderd, totdat met de Reformatie het ambt der gelooviven weder in eere kwam.

De gewone leden hebben wat te zeggen in het aannemen van nieuwe leden. Naar Hand. 9 : 26 hebben de Jeruzalemsche leden Paulus eerst geweerd: *zij vreesden hem allen, niet gelooivende, dat hij een discipel was.*" In het huis van Cornelius onderwierp blijkbaar de Apostel Petrus den doop der huisgenooten aan het oordeel der gemeene gelooivigen: »*Kan ook iemand het water weren dat dezen niet gedoopt zouden worden?* (Hand. 10 : 47). Daarom worden ook onder ons de namen van hen, die belijdenis wenschen te doen en tot het Avondmaal wenschen toegelaten te worden, bekend gemaakt aan de gemeente, opdat de gelooivigen naar hun ambt dit stilzwijgend zouden goedkeuren of hunne bezwaren inbrengen Het is te bejammeren, dat er soms geklaagd wordt over die en die, welke belijdenis doen, terwijl de klagers hun ambt niet uitvoeren om degenen, die zij ongerechtigd achten, te helpen weren. Wie zelf nalatig is, mag den Ouderlingen de schuld niet geven. Hij bewerkt bovendien door zijne nalatigheid de schade der Kerk.

De gewone leden hebben kennis te nemen van wat in andere Kerken, vooral van wat er op het Zendingsveld gebeurt. Toen Paulus en Barnabas van hunne eerste Zendingsreis weer in Antiochie teruggekeerd waren, hebben zij de gemeente vergaderd en *verhaalden zij, wat groote dingen God met hen gedaan had, en dat Hij den Heidenen de deur des geloofs geopend had,*« (Hand. 14 : 27), en op hun reis naar Jeruzalem deden zij in Fenicie in Samaria hetzelfde. (Hand. 15 : 3). Was het de roeping der Apostelen, om de mededeelingen te doen, het was de roeping der gelooivigen, om er naar te hooren. Zoo is het nu nog het ambt der gelooivigen, om kennis te nemen van wat er op den akker des Heeren gebeurt. Medegedeeld wordt het op allerlei manier, in weekblad en maandschrift. Te kort schiet in de volbrenging zijner ambtelijke roeping de gelooivige, die geen kerkelijk blad leest en daardoor niet op de hoogte blijft van wat God de Heere in Zijn Kerk bezig is te doen.

De gewone leden hebben het recht en de roeping, hunne geschillen over de leer te brengen voor de vergaderingen van dienaren des Woords en van Ouderlingen, de Kerken vertegenwoordigende, zooals dit geschied is op het Jeruzalemsche Convent, naar Hand. 15. Als het ambt der gelooivigen in deze zaak niet werkt, krijgt men allerlei twist en gekrakeel, die niet te bereiken en daardoor niet te beslechten zijn.

Zoodra het met den Kerkeraad in het ongereede zou zijn, hebben de particuliere gelooivigen bovendien macht om met andere Kerken in correspondentie te treden tot allerlei doeleinden. Daarover willen wij echter thans niet spreken.

Behalve wat de *regeering* der Kerk aangaat, hebben de gewone gelooivigen ook ten aanzien van de tucht een roeping.

In de eerste plaats hebben zij te vermanen, naar luid aan het woord des Heeren: »*Indien uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga heen en bestraf hem tusschen u en hem alleen,*" (Mat. 18:15) Hiermede wordt een hoogst teeder deel van der gelooivigen ambt door den Heere Christus aangewezen. Op bevel des Heeren moet de beleedigde broeder gaan tot den schuldige; niet gedreven door wraakzucht, maar krachtens Goddelijke opdracht, d.i. krachtens zijn ambt. Hij heeft de zaak te behandelen zonder dat iemand erbij is. Hij moet niet wachten tot de schuldige bij hem komt; dat mocht te lang duren; hij moest als een geraakte in den naam en in de gemeenschap van Christus den schuldige niet in het verderf willen storten, maar hem willen behouden, gelijk Christus gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is.

Hier is een roeping voor de gelooivigen niet alleen in geval van persoonlijke beleediging, maar ook in andere gevallen. Bij de uitdrukking *»tegen U* gezondigd heeft" in Mat. 18:15 teekenen onze kantteekenaars het volgende aan: »dat is, u eenigen aanstoot geeft, hetzij dat hij u zelf verongelijkt, of anderszins tegen God of den naaste misdoet met uwe kennis, zonder dat zulks openbaar is: want openbare zonden moeten openbaarlijk bestraft worden". In denzelfden zin verklaart Calvijn. Ja, wij zouden nog wat verder willen gaan, en het niet beperken tot wat niet openbaar is. *Tegen u* wordt gezondigd telkens als gij uwen broeder ziet zondigen tegen God of zijnen naaste, in 't verborgen of in 't openbaar. Dan is 't uw roeping, uw ambt, dien schuldigen broeder te vermanen *»tusschen u en hem alleen*". Ook bij openbare zonden mag het ambt der gelooivigen niet uitgeschakeld worden. Het is niet goed, dat de gelooivigen, wanneer door een broeder openbaar gezondigd wordt, zeggen: »daarin moeten de ouderlingen maar optreden". De gelooivigen mogen nooit jegens hun broeder onverschillig zijn. Onverschilligheid hoort bij Kain thuis, die schreeuwde: Ben ik mijns broeders hoeder? Bovendien is wat openbaar genoemd moet worden, nog niet dadelijk ter kennis van de Opzieners. Het kan wezen, dat het gerucht van de boose daad de Kerkeraadskamer voorbij waait, maar er niet inkomt. Zonder de werking van het ambt der gelooivigen kunnen, vooral in een eenigszins groote gemeente, allerlei zonden ongestoord voortwoekeren, en eerst, als er geen helpen meer aan is, komen ter oore van de Opzieners.

In onsen Catechismus wordt in de onderwijzing aanguande de werking van den Christelijken Ban de uitoefening van het ambt der gelooivigen ondersteld. De 85ste vraag luidt:

Hoe wordt het hemelrijk toegesloten en ontsloten door den Christelijken ban?

En het antwoord:

Alzoo, als, volgens het bevel van Christus, degenen, die onder den Christelijken naam onchristelijke leer of leven voeren, nadat zij, *ettelijke malen broederlijk vermaand zijnde*, van hunne dwalingen of hun schadelijk leven niet willen aflaten, der gemeente of dengenen die van de gemeente daartoe verordineerd zijn, aangebracht worden.

Eerst zijn er broederlijke vermaningen; daarna de aanklacht bij den Kerkeraad, daarna treedt het Opzienersambt in werking. Zoo is de voorstelling van onzen Catechismus, die de werking van het ambt der gelooivigen wel terdege als een integreerend deel van de tuchthandeling noemt.

Zelfs als de Opzieners een zondaar onder hunne behandeling hebben, blijft de roeping der gewone leden nog van kracht en mogen de vermaningen naar het ambt der gelooivigen nog niet ophouden. Bij den eersten trap der censure wordt dat ambt zelfs officieel opgeroepen.

Officieele Berichten.

De deputaten voor de kas voor hulpbehoevende studenten in Zuid-Holland (Noordelijk gedeelte) deelen mede, dat volgens besluit der particuliere Synode weder iemand voor rekening der kas kan worden aangenomen, om opgeleid te worden voor den Dienst des Woords.

Zij roepen daarom jongelieden op, die daarvoor in aanmerking wenschen te komen, en herinneren daarbij aan art. 5 der instructie, hetwelk voorschrijft, dat de adspiranten moeten behooren tot een der Gereformeerde kerken in de provincie Zuid-Holland (Noordelijk gedeelte) ongehuwd moeten zijn en bij voorkeur niet boven den leeftijd van 23 jaar. Voorts moet door hen bij de aanvrage ingezonden worden een attest van hun kerkeraad omtrent belijdenis en wandel, alsmede een verklaring van twee geneesheeren, dat zij eene goede gezondheid genieten.

Aanvragen worden vóór 15 Juli ingewacht bij:

Ds. A. van Dijk, *scriba der dep.*

Oudewater, 21 Juni 1909.

De Theologische Schooldag,

zal D.V. gehouden worden te Kampen, op 6 en 7 Juli a.s.

Op Dinsdag 6 Juli, des avonds te 7½ uur, zal een ure des gebeds gehouden worden in de Burgwalkerk, waarin als voorganger zal optreden Ds. W. Bosch van Almkerk.

De vergadering op Woensdagmorgen zal aanvangen om tien uur. Na een openingswoord door den Rector der Theol. School, Prof. Dr. H. Bouwman, zal een rede worden gehouden door Dr. T. Hoekstra, van 's Hertogenbosch over: „Waarheid". Na deze rede wordt gelegenheid gegeven tot debat. Daarna zal een kort woord gesproken worden door Ds. T. Bos van Dokkum, waarmee de morgenvergadering ongeveer twaalf uur zal worden gesloten.

De namiddagvergadering zal beginnen te twee uur. Prof. L. Lindeboom zal de vraag inleiden: „Krijgen wij ook behoefte aan predikanten"? Waarna 20 minuten gelegenheid gegeven zal worden om met den inleider van gedachten te wisselen.

Daarna zullen nog achtereenvolgens spreken: Ds. S. O. Los te Nieuweroord, Ds. S. J. Vogelaar te Groningen, Ds. J. H. Kouwenhoven te Leiden, Ds. B. van de Werff te Harlingen, Ds. Hamming van Zaamslag, en Prof. Dr. H. Bouwman.

De vergadering zal door Ds. Westerhuis van Groningen met een slotwoord gesloten worden.

De commissie tot voorbereiding en leiding voor den Theologischen Schooldag.

J. Westerhuis, *Voorzitter.*
J. Kok.
H. Bouwman, *Secretaris.*

De plaatselijke regelingscommissie deelt in betrekking tot den a.s. Schooldag mede:

a. dat op den avond van 6 Juli, na afloop van den bidstond in de Burgwalkerk, aan alle belangstellenden en voornamelijk aan hen, die van elders komen, gelegenheid zal gegeven worden elkander te ontmoeten en eenigen tijd samen te zijn in de Aula der Theol. School, die daarvoor zal worden ingericht:

b. dat in den namiddag van den 7en Juli een gemeenschappelijke maaltijd zal worden gehouden.

De prijs daarvoor is bepaald op *f* 1,50. Allen die daaran wenschen deel te nemen, worden verzocht daarvan vóór 5 Juli bericht te zenden aan den heer J. H. Kok, die voor plaatsbewijzen zal zorg dragen.

c. Na afloop daarvan om 8½ uur zal in de Aula der Theol. Snool een gezellig samenzijn plaats hebben, waar alle belangstellenden welkom zullen zijn;

a. dat allen, die logies begeeren, dringend worden verzocht, daarvan zoo tijdig mogelijk bericht te zenden aan den heer Jansen, pedel der Theol. School, liefst met opgave of logies voor een of twee nachten wordt verlangd.

Kort verslag van de Particuliere Synode der Geref. Kerken in de provincie Utecht, gehouden den 2 Juni '09 te Zeist.

1. Ds. Donner opent namens de roepende Kerk Amersfoort A en B de vergadering, laat zingen Ps. 119 : 3, leest Ps. 87, spreekt in verband daarmee een openingswoord en gaat voor in gebed.

2. Ds. Donner heet den pastor loci en Ds. Teerink van Amersfoort welkom. Ondertusschen worden door een tweetal broeders de credentie brieven nagezien. Amersfoort en Utrecht zijn in hun primi geheel vertegenwoordigd. Van Breukelen neemt een broeder secundus de plaats van zijn primus in, en ontbreken een tweetal der deputaten. Eén der ontbrekende broederen komt hierna nog ter vergadering.

3. Het moderamen wordt door stemming samengesteld als volgt: Ds. Klaarhamer praeses, Ds. Donner assessor, Ds. den Hengst scriba. Voor het persverslag wordt aangewezen Ds. J. Koppe.

4. Ter nagedachtenis van wijlen broeder van den Bijl uit Breukelen, wordt door den praeses een hartelijk en waardeerend woord gesproken.

5. De acta van de vorige Particuliere Synode worden gelezen en onveranderd vastgesteld.

6. Ds. Verhoef en Ds. Teerink worden verzocht als adviseerende leden de vergadering te dienen.

7. Een verzoek van een rustend predikant om steun wordt ingewilligd. Een schrijven van de laatstgehouden Gener. Syn. in verband met art. 36 Ned. Gel. bel. wordt voor kennisgeving aangenomen.

8. De aanvrage van de Classis Amersfoort inzake het hulpbetoon naar Art. 13 D. K. O. wordt toegestaan; zoo ook eenzelfde aanvrage der Classis Breukelen. Besloten wordt *f* 560 bij Generale deputaten naar art. 13 aan te vragen.

9. Naar aanleiding van een voorstel Breukelen wordt besloten, dat voortaan zal worden gezorgd, dat de agenda der Particuliere Synode in de eerste helft van Mei wordt ontvangen.

De scriba der laatstgehouden Particuliere Synode zal voortaan de acta zenden aan de roepende Kerk der volgende Particuliere Synode.

10. 't Rapport van den quaestor, uitgebracht zijnde, wordt de rekening nagezien, accoord en in orde bevonden en goedgekeurd. Dank wordt dien broeder gezegd.

11. Ds. Donner brengt rapport uit namens deputaten naar art. 49 D. K. O. Eén examen werd door deputaten bijgewoond.

Rapporteur en deputaten worden dankgezegd.

12. Benoeming van deputaten.

De deputaten naar art. 11 en 49 D. K. O. worden gecontinueerd.

Ds. Roos wordt voor de Classis Breukelen benoemd tot deputaat inzake hulpbeh. Kerken.

Ds. van Loo secundus. Terwijl de Deputaten voor de Classes Utrecht en Amersfoort worden gecontinueerd.

Als quaestor wordt oud. Jan van Zanten gecontinueerd.

Tot curator der Theol. School wordt herbenoemd Ds. Donner. Tot secundus Ds. Breukelaar.

Als deputaat voor de Gener. Kas voor Hulpbeh. Kerken wordt gecontinueerd ouderling A. Fukkink.

13. De Kerk van Breukelen zal de volgende Particuliere Synode samenroepen op den 2den Woensdag in Juni.

De zaamroepende Kerk zal in overweging gegeven worden, de Kerk van Zeist te verzoeken de Particuliere Synode ook dan te ontvangen.

14. Bij de rondvraag wordt door de Kerk van Veenendaal gevraagd, of de Particuliere Synode van Utrecht ook „Achterberg" onder Rhenen beschouwt als aan Amerongen aangewezen ter bearbeiding.

15. De wenschelijkheid wordt uitgesproken, dat de onderscheidene Classes zooveel mogelijk in dezelfde maanden hun vergaderingen houden.

16. De korte notulen worden gelezen en goedgekeurd.

17. Na een woord van dank van en aan den praeses, sluit deze de Synode en gaat voor in dankzegging.

Namens de Synode,
J. Koppe.

Buitenland

Engeland. Verzwakking der belijdenis in de Schotsche Staatskerk. Plannen tot vereeniging van de Staatskerk en de Vereenigde Vrije Kerk. De Algemeene Vergaderingen of Generale Synoden van de Schotsche Staatskerk en van de vereenigde Vrije Kerk.

In de Schotsche Staatskerk werd besloten, de volgende formule bij de geloofsbelijdenis te voegen: „Ik onderteeken hierbij de geloofsbelijdenis, verklarende dat ik haar aanneem als de belijdenis dezer kerk en dat ik geloof in de fundamenteele leeringen van de belijdenis, daarin vervat." Wij achten dit geen gunstig teeken. In een Engelsch blad vonden wij de opmerking, dat een dergelijke formule geen meerdere vrijheid van conscientie geven zal, zoolang iemand, die beschuldigd wordt van een ongezonde leer te verkondigen, beoordeeld zal worden naar de Geloofsbelijdenis en niet naar de formule. Maar wij vreezen dat, als een herder en leeraar zich zal te verantwoorden hebben over afwijking van de belijdenis der kerk, hij zich zal beroepen op de formule, die hem alleen bindt aan de fundamenteele stukken der confessie van Westminster, en zal staande houden dat zijn afwijking van de belijdenis geen grondwaarheden raakt.

Wij vreezen dat zij, die de Gereformeerde belijdenis der Schotsche Staatskerk niet kennen en toch ambtsdragers of leden dier kerk willen blijven, niet met het voorstel durfden aankomen om die belijdenis te veranderen, omdat daardoor te groote tegenstand in de kerk zou gewekt worden. Het resultaat van het aannemen der nieuwe formule zal zijn, dat zij, die de belijdenis der Schotsche Staatskerk niet beamen zullen, zich beroepen zullen op de formule, die deze belijdenis op losse schroeven zet.

Op de Algemeene Vergaderingen van de Vereenigde Vrije Kerk en van de Staatskerk is men eenstemmig tot het besluit gekomen, pogingen in het werk te stellen om tot vereeniging te geraken. Kenners van kerkelijke toestanden in Schotland zeggen, dat zij er verbaasd over zijn, dat op beide algemeene Synoden eenstemmig zonder voorbehoud besloten werd, te gaan conferereen om tot vereeniging te geraken. Maar het schijnt dat men algemeen tot de overtuiging gekomen is, dat de nieuwe toestanden die in dezen tijd geboren werden, ook nieuwe verplichtingen aan de kerken opleggen. Men wil geen kerkelijken strijd meer, maar verlangt een vereenigde kerk, om te geraken tot een meer volkomen Christianisatie van het land.

Wanneer men weet dat de Vereenigde Vrije Kerk voortgekomen is uit de vereeniging van de Vereenigde Presbyteriaansche kerk en de Vrije kerk van Schotland, en dat in 1843 die Vrije kerk ontstond omdat een groot aantal predikanten en leden der Staatskerk van oordeel waren, dat de souvereiniteit van Christus over zijn kerk niet toeliet, dat aan de kerk door den invloed der collatie-rechten leeraars werden opgedrongen, die bij haar niet werden gewild, — dan is haast niet te begrijpen dat men de vrijheid die met zoovele offers verworven werd, nu weer zou gaan prijsgeven door zich te vereenigen met eene kerk, welke men om der conscientie wil verliet. Of zou men de hoop koesteren, dat de Schotsche Staatskerk met hare 700.000 leden zich zal weten vrij te maken van den Staat?

N.-Amerika. Een getuigenis voor de Godheid van Christus.

De „General Assembly" van de Presbyteriaansche Kerk was in het begin dezer maand te Denver vergaderd. Zij werd geopend met eene predikatie door den president van het vorige jaar over 2 Kon. 6:17. „En Elisa bad, en zeide: Heere, open toch zijne oogen, dat hij zie. En de Heere opende de oogen van den jongen, dat hij zag."

In zijn leerrede wees de prediker op de gevaren die de Kerk bedreigden, doordat men fundamenteele leerstukken loslaat. Over het feit dat sommige leeraars dier Kerk het leerstuk van de Godheid van Christus loslaten, zeide de prediker:

„Wanneer door de Kerk toegelaten predikers een waarheid zoo fondamenteel als de Godheid van Christus opzettelijk in verdenking brengen, is de tijd dan niet rijp geworden voor de Kerk om zich uit te spreken? Het Arianisme nu is niet zoo stout en open als in het verleden. Het zou minder gevaarlijk zijn zoo het dit ware. Maar het dient zich nu meer listiglijk aan, en verbergt zich achter schijnbaar aannemelijke theorieën, en den onkundigen komt het voor als weigegronde waarheid. De groote schade echter komt voort uit gebrek aan positieve overtuiging in de kerk aangaande deze groote waarheid, De kerk moet Christus Godheid weer terugvinden. Het is waar, wij zeggen het wel achteloos op: „Ik geloof in God den Vader, den Almachtige. Schepper van hemel en aarde, en in Jezus Christus, zijn eeniggeboren Zoon, onzen Heere." Maar is dát geloof juist, en is deze „Jezus Christus onze Heere." voor de Kerk een werkelijk bestaande persoon; is Hij de Sterke God, de Vader der eeuwigheid, de Vredevorst; of moet niet de Kerk vergeleken worden bij Maria Magdalena, die in den hof stond bij het aanbreken van den dag en tot de engelen zeide: „Zij hebben mijnen Heer weggenomen en ik weet niet waar ze Hem gelegd hebben?"

Zou de Kerk niet wel doen met ernstig te overwegen het getuigenis, dat Jezus zelf gaf aangaande zijne Godheid, toen Hij onder eede op de vraag van den hoogepriester: „Zijt gij de Christus, de Zoon des levenden Gods?" zonder weifeling antwoordde: „Ik ben;" alsmede het getuigenis dat Johannes gaf aangaande zijne Godheid, toen hij zeide: „In den beginne was het Woord, en het Woord was met God, en het Woord was God?" Moet Paulus verklaring aangaande Jezus in zijn brief aan de Colossensen als van geener waarde geacht worden, waar hij van Jezus zegt, dat Hij is het beeld des onzienlijken Gods, de eerstgeborene aller creatuur. Want door Hem zijn alle dingen geschapen, die in den hemel zijn, en die op aarde zijn, zienlijke en onzienlijke?" Werken zulke getuigenissen als deze geen meerdere overtuiging in ons heden ten dage, dan de woorden van Elisa tot zijn jongen, toen hij zeide „Die bij ons zijn, zijn meer, dan die bij hen zijn?" Of overtuigen ze de Kerk van de ware Godheid van Jezus Christus, zoodat zij heldenkracht ontvangt in 't gezicht van moeilijkheden, en moed in de tegenwoordigheid van machtige vijanden?"

Met het oog op den troost en den moed der Kerk, is dit eene alleszins gepaste vraag. Want zoo lang als wij zijne Godheid in twijfel trekken, zullen wij noodzakelijkerwijs vreezachtig zijn en weitelen wanneer hij gebiedt, en zullen wij twijfelen aan de volbrenging van de taak welke hij ons oplegt. Maar wanneer de Kerk met Thomas, allen twijfel uitbannend, zeggen kan: „Mijn Heere en mijn God", is haar niets onmogelijk. Het is een niet-geloovende Kerk, die terugschrikt; maar een Kerk, die vast staat in deze eeuwige waarheden, gaat voorwaarts.

Wederom, eene onvoldoende opvatting van Christus' Godheid brengt voort een menigte van kwaden. Onder deze zijn onvoldoende opvattingen van 's menschen verdorvenheid, van 's menschen onmacht ten goede, van de besliste behoefte aan eene genoegzame offerande voor de zonde en van de algenoegzaamheid der voldoening van Jezus Christus voor de zonde der wereld.

En, indien Christus niet God is, hoe kunnen wij ons tegenover de heidenen verontschuldigen voor ons inkomen in hun land; want hebben wij meer dan zij, indien Jezus Christus, dien wij dienen, niet meer is dan een bloot mensch? De Godheid van Christus is het machtig feit, dat aan onzen godsdienst zijn eenige plaats geeft te midden van de godsdiensten der wereld, en is genoegzame reden voor de roeping welke het ons gegund is te brengen tot menschen, die neerbuigen voor goden van hun eigen maaksel."

Diep te betreuren is de toestand eener Kerk, waarin gesproken moet worden, gelijk deze prediker deed. Toch is het verblijdend, dat er een getuige opstond om er op te wijzen, dat de Kerk gevaar loopt van het fondament waarop zij gebouwd werd, afgeschoven te worden.

Zullen deze woorden iets uitwerken om het voortwoekerend kwaad te stuiten? Wij vreezen van niet. Immers heeft de Presbyteriaansche Kerk de tucht over de leer losgelaten. Wie voor de Godheid van Christus pleit, vindt nog wel gehoor. Maar men laat hen die het Arianisme voorstaan, ongemoeid. Wie daartegen op komt, wordt een ketterjager genoemd, dien het aan liefde en verdraagzaamheid ontbreekt. Eenkele jaren geleden werd de revisie der belijdenis aan de orde gesteld met het doel, om den bestaanden toestand: het samenwonen van rechtzinnigen en modernen in de Presbyteriaansche Kerk, te wettigen.

Winckel.

Voor Kinderen.

EEN TWEEDE DE RUYTER.

VIII.

Gevaarlijk spel.

Ongemoeid liet men den visscher gaan waar hij wilde. Niemand lette er bijzonder op, dat de man den kruittoren zoo nauwkeurig in oogenschouw nam en zoo lang vertoefde bij de leege magazijnen, waar toch niets te verkoopen was. Eindelijk gelukte het hem na veel loven en bieden van zijn visch los te komen. De overste kocht hem die af. De visscher borg zijn geld en kuierde langzaam de poort weer uit.

Even bedaard wandelde hij het smalle bergpad af, dat naar het strand voerde. Daar lag zijn bootje. Hij sprong er in en een oogenblik later reeds vloog het vaartuigje — de schipper maakte nu haast — over het water, de haven van Marstrand uit.

Intusschen heerschte op de Deensche vloot, die voor de haven kruiste, geen kleine ongerustheid. De bevelhebber was plotseling verdwenen, en niemand begreep waar hij hem zoeken of vinden zou! Maar niemand ook begreep, dat Tordenskiold het vermetele plan had beraamd om, terwijl zijn koning naderde, de sterke vesting Karlsteen alleen aan te vallen, haar te vermeesteren en zoo zijn vorst een verrassing te bereiden. 't Was trouwens een gedachte, die alleen bij een man zoo stout en vermetel als Wessel kon opkomen.

Nog was men hem aan 't zoeken, en had navraag gedaan bij kapitein Bude, zijn meest vertrouwden vriend, toen een kleine jol vlug als een zeemeeuw naderde. Eer men er op verdacht is, staat de visscher van zooeven te midden der druk pratende officieren!